

Aan de Leden.

In het vorig convocaat hadden wij U een prettige vakantie, goede reis en een behouden thuiskomst willen wensen. Voor diegenen die nog op vakantie gaan geldt bovenstaande nog.

Daar het de gewoonte is dat we het winterprogramma sluiten met een grote excursie, meenden we er goed aan te doen om de uitgestelde excursie te houden op zondag 29 juli a.s.

EXCURSIE NAAR KASTEEL BERGH TE
's HEERENBERGH.

Het ligt in de bedoeling om op zondag 29 juli een zomer excursie te maken naar het bekende HUIS BERGH prachtig gelegen in het Gelderse land.

Wij wilden de reis maken via Kleef, zodat het nodig is Uw pas mee te nemen.

Om half elf vertrekken wij vanaf de Markt (Passage) Er zal onderweg voldoende tijd zijn om te pauzeren en iets te gebruiken, hoe en waar zal in de bus worden meedegedeeld.

De kosten incl. de entree op het prachtige kasteel bedragen Fl. 12,--. In dit kasteel is een prachtige verzameling schilderstukken, meubelen en beeldhouwerk- en te zien, terwijl op verzoek ook een bezoek gebracht kan worden aan de kelders, waar de geologische afd. met gesteenten en fossielen uit Duits-Nederlands Gransgebied alleen aan gesloten gezelschappen zal worden getoont, als dat tijdig wordt opgegeven.

Wij verzoeken onze leden, die deel willen nemen aan deze excursie dit schriftelijk of telefonisch te willen melden aan de secr. Br.B. v.d. Ven, Ruusbroeckl. 50 tel. 22771.

De inschrijving moet uiterlijk 26 juli binnen zijn. Wij rekenen op een goede opkomst.

Namens het bestuur A.Niessen.

juli '73

Geacht lid,

Zoals U weet hield broeder Kockelkorn op 10 mei jl. een lezing over: Was het vroeger goed? Is het nu goed? Wordt de toekomst goed? Deze lezing met de daaraan verbonden discussie was een zeer geslaagde avond.

Enkele commissies zoals "gebouwen wacht" en "natuur wacht" hebben zich reeds gevormd.

Gelukkig al één manier om onze kring "levend" te maken.

Daar her bestuur zich wilde uitbreiden met jongeren hebben ondergetekenden zich beschikbaar gesteld om mede te streven naar nieuwe en frisse ideeën. Want hier moet dachten we wel aan gewerkt worden.

Tijdens een gehouden bestuursvergadering hebben we gezamenlijk een programma samengesteld. Tot januari kunnen we naar onze mening een uitstekend programma bieden. Daarmee is de kous niet af. We moeten naar nieuwe wegen blijven zoeken om onze kring "LEVEND" te houden.!

Het bestuur houdt zich dan ook voor Uw ideeën en suggesties ten zeerste aanbevelen, welke U kunt sturen naar het secretariaat Ruusbroecklaan 50.

Mej.E. v.d. Els
F. Steegmans.

KORT VERSLAG JAARVERGADERING

Jaarvergadering ter gelegenheid van het zilveren jubileum van de Heemkundekring "Peelland" gehouden op 24 mei 1973.

In 'd Herberg, in de Molenstraat, waar 80 gasten en leden van de Heemkundekring "Peelland" aan een welvoorzienere koffietafel waren gezeten, opende de voorzitter Dhr. W. Koolen, de vergadering en verwelkomde de aanwezigen; in het bijzonder Dhr. Drs. Mandos, voorzitter van de stichting Brabants Heem, de besturen van de naburige

kringen Aarle Rixtel, Beek en Donk en Gemert, de vertegenwoordigers van de contact-commissie de Heer en Mevrouw Schreurs - Janssen, Mevrouw Vissers en Dhr en Mevr. Niessen. Beide laatsten vierden als lid, samen met de vereniging, het zilveren feest. Verder herdacht de voorzitter Dhr T. Vissers, mede-oprichter en stimulator van de Heemkundekring "Peelland".

Tijdens de koffietafel werd door Dhr igr. G Dusseldorp, voorzitter van de Aarlese Heemkundekring Barthold van Heessel, een voorzittershamer aan de jubilerende voorzitter aangeboden, waarvoor deze hartelijk dank zegde. Tevens bedankte de voorzitter de kring Beek en Donk voor het prachtige bloemstuk. Dan richtte hij het woord tot zijn mede-bestuurslid Dhr. Fons Niessen, die vanaf de oprichtingsdag actief lid is geweest, de meeste jaren zelfs bestuurslid en die o.m. de Palmpaasoptocht en het gilde St. Catharina tot nieuw leven had gebracht. Hij bood de jubilaris een tinnen bierpul met inscriptie aan. De Heer Niessen bedankte de voorzitter, medebestuurders en leden voor het kado, maar vooral voor de prettige samenwerking die in de loop der jaren was ontstaan en hij hoopte nog menig pintje te mogen drinken op het welzijn van de kring.

Drs. H. Mandos was de laatste in de rij der sprekers, die bij zijn felicitaties een terugblik gaf over de 25 jaren, gedurende welke hij steeds prettig met de Peel-landers had mogen samenwerken en memoreerde daarbij vooral de Dhr. P. v.d. Burgt, die ook reeds vanaf de oprichting lid was en die aanvankelijk secretaris was en kort daarna Dhr J. Heeren opvolgde als voorzitter. Bij zijn vertrek uit Peelland naar Kempenland werd hij ere-lid, maar leefde toch nog steeds met het wel en wee van zijn oude Kring.

Op 2de Kerstdag moesten wij afscheid van hem nemen aan zijn graf in Acht.

De secretaris Br. B. v. d. Ven las het jaarverslag der kring in rijmvorm voor, waarvoor hij een daverend applaus oogstte. Het financieel verslag was gauw gebracht.

De bestuursverkiezing was een zaak die zo bekeken was. Er waren twee aftredende bestuursleden, Dhr. P. Hornikx en Dhr. A. Niessen. Dhr. Niessen werd bij acclamatie herbenoemd en Dhr. Hornikx die zich niet herkiesbaar stelde, werd aan de vergadering voorgedragen om tot ERE lid benoemd te worden. Met een applaus werd deze benoeming door alle leden bekrachtigd, waarna Dhr. Hornikx met wel gekozen woorden dankte voor deze benoeming.

De nieuwe kandidaten voor de uitbreiding van het bestuur, Mej. L. v. d. Els en Dhr. F. Steegmans werden tot bestuurslid gekozen.

Dhr. F. Steegmans heeft deze avond op de film vastgelegd en Dhr. Th. v. Mierlo was bereid om het nieuwe bestuur even te filmen. Hiermede was het officiële gedeelte voorbij.

Nu verwelkomde de voorzitter de nieuwe Doctor in de Keijologie, Naruske Stullep, die in een tweetal zeer humoristische voordrachten het wel en wee met zijn Mechel vertelde. Tenslotte haalde hij uit zijn 10-delig dikke "pruifschrift" een fleske met twee borrels, waarmede hij samen met de voorzitter een dronk bracht op het welzijn van de Heemkundekring. Hij bood aan het bestuur en tevens aan zijn oud-leraar Drs. Mandos zijn proefschrift "Een kwalitatief onderzoek naar de vurdelen van ut "achterzën" aan.

De voorzitter dankte Naruske Stullep, alias Leonardus Hoseweol, geb. als Nol van Roessel, oud-rector van het Carolus Borromeus College, voor zijn succesvol optreden.

Hierna werd de avond nog gezellig voortgezet.

Namens het Bestuur. A. Niessen vice-coorzitter.

Door toedoen van ons ere-lid Drs.P.Hornikx, hebben wij van Dhr. P. v.d. Vliert een bijdrage gekregen voor ons heemkunde-blaadje over culinaire artikelen, die hieronder volgt:

Culinaire capriolen uit Stad en Ommeland.

Wanneer heemkunde de studie is van alle mogelijke wetenschappen die betrekking hebben op de eigen omgeving, zowel in het heden als in het verleden, dan behoort naast geologie, demografie, anthropologie en nog meer "ie-en" ook de gastronomie een plaats te krijgen in dit rijtje als zijnde kunst en kunde van lekker eten en drinken.

Voor al in onze zuidelijke Nederlanden met zijn Bourgondische inslag heeft zowel de kunst als de kunde in ruime mate beoefenaren gevonden. Dit alles is bloedserieus bedoeld aangezien mij door gezaghebbende figuren van onze plaatselijke Heemkundekring verzekerd is dat Heemkunde een ernstige zaak is. Aan sommigen is het dan ook duidelijk waarneembaar dat door hen het hoofdstuk "gastronomie" grondig is bestudeerd.

In de eerste decennia van deze eeuw waren de keukens van Heerloo en andere notabelen epicurischistische broedplaatsen voor verfijnd eetgenot. Het culinair gestoei van de wit geschorte "keukenmeiden" is vaak de oorzaak geweest dat, met name de heer des huises, als gevolg van gastronomische uitspattingen zijn graf met eigen vork heeft gegraven. Persoonlijke waarnemingen en het verzamelen van materiaal leverde interessante gegevens op voor een vergelijking tussen de eetgewoonten van vroeger en nu.

Ter illustrering plaatsen wij hierbij enige menu's die duidelijk de versoering aantonen die zich in de loop der jaren in de gastronomie heeft voltrokken.

Sommigen zien dit als een verarming van onze cultuur. Wij stellen daar tegenover dat eetcultuur niet stoelt

op kwantiteit maar evenals andere culturen op het innerlijk
 wezen van hen die deze cultuur dragen. De geacheveerde kook-
 kunst vindt bij de tegenwoordige generatie niet meer de waar-
 dering die zij verdient. Aan de andere kant kan men constateren
 dat de belangstelling voor de gastronomie weer stijgende is.
 De vele romantisch gelegen specialiteiten-restaurants waar men
 het tafelen in een gesoigneerd milieu nog tot de levenskunst
 rekent getuigen hiervan onder het motto: niet het vele is goed
 maar het goede is veel.

Om enigszins actueel te blijven plaatsen wij in het kader van
 het 50 jaar bestaan van het kasteel van Helmond als raadhuis
 het menu van de feestmaaltijd ter gelegenheid van de officiële
 opening op 5 april 1923.

WIJNEN

Champagne Moët & Chandon
 Demi Sec.

Haut Sauternes 1909

Château Bychevelle 1913

Château Leoville
 Poyferré 1909

Bourgogne Chambertin

Rudesheimer 1914

Likuren.

MENU

Voorgerecht.

Bouillon

Filets met tong gevuld met zalm
 garnalensaus, gek. aardappelen

Reerug met pepersaus
 doperwtjes, snijboontjes,
 gebr. aardappelen.

Kalfstong, champignons
 artisjokken.

Jonge patrijzen, compôte

Kreeften- salade

Slagroom pudding

Melba ijs

Fruit dessert

Koffie-thee

Ofschoon het in die tijd getuigde van een zekere veruditie de menukaarten in de Franse taal te stellen achtte men het bij een zo oer-vaderlandse gebeurtenis vanzelfsprekend om de Nederlandse benaming voor de gerechten te gebruiken.

De taal van de "haute cuisine" is echter het Frans. Deze zangerige melodieuze taal past bovendien beter in de sfeer van dergelijke culinaire hoogtepunten en sluit zich passender aan bij de benaming van de begeleidende wijnen. De "Carte des Vins" loog er bij zulke gelegenheden meestal niet om onze tegenwoordige generatie vraagt zich terecht af hoe men dergelijke "waslijsten" verwerkt kreeg.

De diverse gangen werden vooral bij officiële diners vaak onderbroken door toespraken van meer of minder belangrijke personen die meestal in meer woorden minder te zeggen hadden.

Het doorworstelen van een menu zoals het bovenstaande nam dan ook minstens zes uren in beslag en men kan terecht zeggen dat dergelijke maaltijden garant stonden voor "een eerste galsteenlegging in gedistilleerd gezelschap".

In 1928 werd aan de vertegenwoordigers van de "Partie Politiques Démocrates d'inspiration Chrétienne" uit verschillende landen van Europa door de Gemeente Helmond op het Kasteel Raadhuis de volgende lunch aangeboden:

MENU.

Potage à la Reine

Filets de sole en surprises
petites carottes

Dindonneaux truffés
petits pois et pointes d'argenteuil

Pudding Americain

Mocca _____

Zoals men ziet, reeds een hele versobering.

In 1938 brachten een viertal Indische vorsten met hun gevolg, in gezelschap van de Commissaris der Koningin in Noord Brabant een bezoek aan Helmond.

Bij die gelegenheid werd door het Gemeente-bestuur een lunch ten stadhuiuze aangeboden.

In nauw overleg met de Indische gasten werd een menu samengesteld dat enigszins afweek van het normale patroon.

IN MEMORIAM.

Tot onze grote ontsteltenis bereikte ons juist voor het verschijnen van deze aflevering het bericht van de vrij plotselinge dood van ons trouw medelid de Heer A. Geeris. Wij verliezen in hem een geïnteresseerd en sympathiek medelid en een goed medemens.

MOGE HIJ RUSTE IN VREDE.

Als nieuwe leden mochten wij noteren:

de Heer C. Populiers, 2de Jagershof 92
Helmond

de Heer A.H.J. Swinkels, Houtduifstraat 16
Helmond

de Heer A. Ter Stege, Reigerlaan 58
Helmond.

UITNODIGING

Op donderdag 23 augustus a.s. hebben wij ons bestuurslid, de Heer Fr. Steegmans bereid gevonden om de film, die gemaakt is bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan van onze kring, voor de leden te vertonen.

Tevens heeft hij vanaf 1971 een film gemaakt over onze stad, van zowel het oude als het nieuwe gedeelte, de krotten en de villa's. Wij zijn de Heer Steegmans dankbaar, dat hij ook deze film wil vertonen.

Misschien kunnen we na afloop ook eens enkele suggesties horen, van wat de leden het meest interesseert i.v.m. de samenstelling van het verdere winterprogramma.

Tot januari hebben wij het volgende programma samengesteld:

- 23 aug. film 25-jarig bestaan
- 11 sept. kerktorens in het landschap of klokken kijken in Aarle-Rixtel.
- 2 okt. Lezing met dia's door de Heer Dentener over de Levensschool.
- 13 dec. Dia's over het Kerstgebeuren door Mhr. Jongenelen.

De avond van 23 augustus a.s. zal gehouden worden bij Restaurant "De Brug", 's avonds om 20.00 uur.

Wij hopen dat deze avond druk bezocht zal worden.

Namens het bestuur,

Br. B.v.d. Ven Sekr.

BIJLAGE

Het bestaan van het ontwikkelingsbureau Helmond, dat in vele opzichten samenwerkt met de Stichting Werkgroep 2000, achten wij een goede en zinvolle zaak. De onder-verantwoordelijkheid van de Raadscommissie-Publieke Werken opgezette zogenaamde inspraakprocedure, zou, mits serieus bedoeld, dan ook ongetwijfeld kunnen bijdragen tot een structuurplan, dat voor het eerst ook DUIDELIJK door de KIEZERS van die gemeenteraad MEDEontwikkeld, MEDEondersteund en MEDEgedragen wordt. Het zou in staat zijn de welhaast tijckenmerkende onvrede, mede ontstaan op grond van gevoelens van machteloosheid, te helpen verminderen. Een derhalve positieve zaak, die eenieders aandacht zou moeten hebben.

De lofwaardige bereidheid van het gemeentebestuur om deze moderne vorm van inspraak mogelijk te maken, zal pas echter als WAARACHTIG worden ervaren als de hieraan verbonden konsekwenties in alle ernst zullen worden overwogen en waar mogelijk resp. haalbaar, ook in idem ernst zullen worden aanvaard. Zulk een aanvaarden, hoe incidenteel dan ook, zou kunnen voorkomen dat OPNIEUW ervaren wordt, dat voornoemde machteloosheid een inderdaad WERKELIJK gegeven is in onze zogenaamd zo democratische tijd.

Ook als HEIMKUNDEKRING menen wij, mede op grond van de geboden inspraakmogelijkheden, ook het onze niet alleen te kunnen, maar ook te moeten bijdragen. Wij menen dat helaas nog te weinig mensen beseffen, dat het heden waarin wij leven voor een belangrijk gedeelte wordt bepaald door het zog. voorbije verleden. We kennen immers allen wel iets dierbaars. Dierbaarheid nu wordt, in het algemeen, mede gekenmerkt door bindingen van een zekere leeftijd. Door het intensief kennen van, resp. jarenlang vertrouwd zijn met bepaalde geestelijke en materiële waarden en objecten.

Waarom hechten kinderen aan spullen uit het ouderlijk huis?

Waarom hechten mensen aan gebruiken? Zulk een band met het voorbije zou, ook in groot verband i.c. op stadsontwikkelingsgebied, een grotere rol moeten spelen. Het zou immers een totale en abrupte vervreemding van het eigen verleden althans iets kunnen verzachten.

EMOTIONEEL?? Ja, zij het slechts ten dele. Waar blijft immers de MENS, die dit puur menselijke gevoel van zich afstoot, of van zich laat afstoten, op louter verstandelijke gronden? Juist het verwerpen van die emotie maakt van die mensen immers denkmachines, ro-

botten, in niets verschillend van koude, emotieloze, ongevoelige en volstrekt ziellose computers. Wordt werkelijk MENS ZIJN daarentegen juist niet bepaald door emotionele bindingen, met wie of wat dan ook?

De wel voornaamste en meest direkte aanleiding tot deze inbreng onzerzijds is geboren uit de huidige aktuele realiteiten. Een angst-aanjagend snelle, schijnbaar door niemand meet te stuiten afbraak van onze, ons uiteraard dierbare binnenstad. De angst, dat hierbij, bewust of onbewust, waarden verloren zouden kunnen gaan, waarvan toekomstige generaties spijt zouden kunnen hebben. Zaken, die dan niet meer te herstellen zijn.

Men begripe ons goed. Niemand onzer bestrijdt de noodzaak van een grondige City-verandering. Wij hebben niet a-priori iets tegen op grote tot zelfs enorme, doorgaans strak ontworpen en louter functioneel gebouwde panden. Wij hebben WEL iets tegen het feit, dat die verandering te bruut, te ongenadig en vooral te eenzijdig gebeurt. Onze, en met ons veler INmenselijke bindingen met het bloedeigen stadsverleden worden o.i. te volledig, om niet te zeggen te volmaakt, afgesneden. Een atoombom zou deze perfectie nauwelijks verbeteren.

Wij betwijfelen ten sterkste of men wel BESEFT, of men er zich wel van bewust is, dat in HEEL Helmond nog slechts VIER gebouwen staan, die van voor 1800 dateren. Een, naar wij dachten, wel verontrustend dunne band. Wat kan ons doel in deze zijn? Niet meer en niet minder dan de grondgedachte, die een inmiddels wel door iedereen qua nut erkende instantie als de Dienst Monumentenzorg huldigt. Deze landelijk gesubsidiëerde instelling beoogt het behoud van onroerende monumenten, waaronder met name gebouwen, i.c. ook Helmond-kenmerkende gebouwen. Haar doel is het om in deze het Helmondse nageslacht, i.c. onze eigen Helmondse kinderen en kleinkinderen, een blijvende gelegenheid te bieden om zich een zo volledig mogelijk beeld te vormen van de werkelijke, binnen korte tijd nauwelijks meer voor te stellen LEVENSSOMSTANDIGHEDEN hunner HELMONDSE voorouders.

Wij wagen het te betwijfelen of men zich dat beeld, in zijn volle omvang en diepgang, alleen vanaf papier kan indenken, voelen resp. ervaren. In deze zin dient een MUSEUM immers voor het bijeenbrengen, bewaren en t.z.t. tentoonstellen van voorvaderlijke voorwerpen. Een ARCHIEF voor het verzamelen, opslaan, bewaren en voor geïnteresseerden ter beschikking stellen van GESCHREVEN curiosa, op dat verleden betrekking hebbende. Het is o.i. mede de taak van een STADSBESTUUR om in deze te zorgen voor het vooromschreven werk, inzake op het

stadsverleden betrekking hebbende gebouwen. Wie anders zou dat immers kunnen doen? Op een hoogst enkele uitzondering na, waarvoor wij uiteraard zeer dankbaar zijn, is hieraan helaas door zowel het huidige, als met name door het oude gemeentebestuur, nauwelijks enige aandacht besteed. Wij kunnen met de beste wil niets anders konstateren. Men sla slechts een vlugge blik in het boekje "Helmond in oude ansichten", en men ZIET eenvoudig wat verdwenen is.

Aan wat WAS kunnen wij helaas niets meer veranderen. WEL hopen wij van harte, dat onze huidige Raad, iets van ONZE liefde voor ONZE stad vermogt te gaan delen. De bevolking van Helmond zou als één man pal moeten gaan staan, om althans hetgeen ons nu nog rest uit dat verleden, koste wat het kosten mag, dus ook met financiële offers, te gaan redden van een immers nooit meer te herstellen ondergang. Dat is een PLICHT tegenover onze kinderen.

Dit bewaren heeft immers niet alleen een cultuur-historische zin. Het heeft ook een edukatieve, een pedagogische en last but not least een sterke stads-sfeerverhogende zin. Het bewaren van Helmond-kenmerkende gebouwen, gebouwen waarmee men Helmond identificeert en identificeerde, vereist een objektieve opzet. Het zou derhalve subjektief zijn, om alleen dat te bewaren, wat in onze ogen mooi en nog aanvaardbaar is. Het zogenaamd cultureel hoogstaande. Men dient immers op de allereerste plaats de helaas keiharde realiteit van dat verleden vast te leggen, omdat daarmee tenslotte DRIEKWART van onze voorouders effectief te maken had. De vaak schrille tegenstelling tussen rijk en arm, die het Helmondse verleden vooral kenmerkte, zou tegen elke prijs ook VISUEEL voor het nageslacht moeten worden vastgelegd. Niet minder ook de rol, die geestelijkheid en adel in dat verleden speelden. Ook zou niet mogen worden verwaarloosd het fenomeen van de beginnende middenstand. Van al deze Helmond-kenmerkende gebouwen IS NOG EEN EXEMPLAAR TE REDDEN. Het is aan de Helmondse BURGER, om te beslissen wat voor hem nog van waarde is. Met dat verleden heeft hij banden, ook al zouden die "slechts" puur emotioneel zijn. Wil hij niet totaal vervreemden van zijn eigen stad, dan zal hij nu moeten handelen. Wij als Heemkundekring kunnen hem daarbij alleen maar stimuleren. Moge deze oproep om liefde voor het bloedeigen verleden eindelijk effect ressorteren. De lijst, die hierna volgt, is een laatste lijst. Onze adviezen zijn geboren uit liefde voor onze vaderstad. Onze stad dreigt een stad te worden zonder enige warme en sfeervolle herkenningsachtergrond. Gezellige steden als Maastricht en Amsterdam bewijzen dat

het nonsens is, dat een oud gebouw niet zou combineren met nieuwbouw. Zelfs integendeel. Een oud gebouw dient in het GROEN te liggen, aan alle kanten zichtbaar. Wij dachten dat daarvoor inmiddels plaats geborg is vrij gekomen. Wij wensen U sukses in Uw streven om van Helmond een warme en gezellige stad te maken.

Julij 1973

Heemkundekring Peelland, Helmond.

I. DE ADEL

1. Kasteel op oude wijze inrichten en zuiver KULTUREEL/REPRESENTATIEF voor de stad maken. Konsekwentie: verhuizen van de ambtelijke diensten, die een bezoek aan het Kasteel onmogelijk maken, werken in zeer onpraktische en uit de tijd zijnde ruimten en het gevoel wegnemen, dat dit Kasteel alleen VAN en VOOR AMBTENAREN is. Trouwen moet mogelijk blijven, ook fraktiekamers voor de gemeenteraad. Museum eveneens. Het Kasteel zou uitstekend zijn voor nationale en internationale tentoonstellingen en kongressen. Het zou eindelijk eens op waardige en historische wijze kunnen worden aangekleed.
2. De KASTEEL-TUIN in zijn oude en prachtige glorie herstellen. Hier van zijn nog tuinkaarten aanwezig. Het moet een oase van aantrekkelijke en historische rust worden. Het moet er waardig toeven zijn. Pertinent geen auto's meer en moderne standbeelden, en een zo groot mogelijke uitbreiding ervan. Waarom kan zulks in Frankrijk eigenlijk overal wel?
3. Behoud van de GRAFVLIJVER in de Warande. Op de lijst van monumenten te plaatsen. Hier liggen alle Wesselmannen begraven vanaf 1781. Buitengewoon karakteristiek voor de Warande. Bovendien, merkwaardig genoeg, de enige bekende begraafplaats van de 700 jaar oude kasteelbewoners. Die andere families zijn kennelijk ook al weggesloopt. (Fam. Arbergh, Cortenbach etc.)

II. DE GEESTELIJKHEID

De Helmondse bevolking is eeuwenlang zeer godsdienstig geweest. Ze heeft eeuwenlang gezocht onder de reformatie. De Franse revolutie maakte daaraan min of meer een einde. Onnoemelijk is het aantal, voor-

al uit eenvoudige families afkomstige priesters en missionarissen. Het aantal zouaven was in verhouding enorm. Facetten van die aangeboren godsdienstzin moeten zeker bewaard worden. Helaas is de zeer populaire Paterskerk niet meer te redden, hoewel ze er nog staat. Bewaard is reeds voor de katholieken de St. Lambertuskerk. Voor de protestanten het Protestantse kerkje (1845, langs de Traverse). Een 4-tal kerkelijke monumenten willen wij bijzonder aanbevelen voor handhaving:

1. Uitgraving door deskundigen van de abdij-resten BINDEREN. Handhaven van de gracht. Pogingen ondernemen de beroemde POORT VAN BINDEREN, die in Lieshout staat, terug te krijgen. Het NIET bebouwen van de binnenzijde van de gracht. Deze abdij is de oudste van Peelland. Alleen daarom al het bewaren waard. Begin van onze cultuur.
2. Bewaren en handhaven als EEN GEHEEL: het Clarissenklooster in de Molenstraat en het daaraan gelegen R.K. en Protestante kerkhof. OOK de tuinmanswoning ervan. Het klooster is puntgaaf, het woonhuis eveneens (ca. 1904 en 1890). Dit klooster zou, als het op de Monumentenlijst zou komen, zeer geschikt zijn voor privé-bewoning. Het is uitstekend onderhouden.
Op de beide kerkhoven liggen ALLE BEKENDE Helmonders uit de vorige eeuw begraven, vaak onder unieke typisch 19e-eeuwse grafmonumenten. Elke Helmonder kent het en heeft er wel familie liggen. Het is onverbrekelijk verbonden met het leed van elke Helmonder. Waarom in Londen en Parijs wel nog kerkhoven in het centrum?
3. Beplevting van overdracht kerkelijke voorwerpen in bezit van Parochiebestuur St. Lambertus aan GEMEENTEMUSEUM. Om te voorkomen, dat nog meer uit Helmond verdwijnt via verkoop of diefstal. Hieronder zijn zeer kostbare oer-Helmondse voorwerpen.
4. "De Oude Toren" te Stiphout (14e eeuw). Vormde vroeger middelpunt van de oude dorpskern.

III. DE RIJKE STAND

A. De fabrikanten/ondernemers

Helmond werd vanaf ca. 1780 gekenmerkt door het (toen nieuwe) fenomeen van de fabrikant. Deze zou het hele 19e-eeuwse plaatselijke beleid gaan effectueren. Er resten in Helmond nog maar twee authentieke fabrikantenwoningen uit het begin van de vorige eeuw. Het zijn twee juwelen van woningen. Uitstekend onderhouden, centraal gelegen, in praktisch originele staat. Evt. restauratiekosten zouden

nooit hoog zijn. Het zijn bovendien twee PURE STIJL-woningen. Eenmaal puur Empire, eenmaal puur Biedermeier. Ze zijn van een in Helmond ongekende hoogstaande kwaliteit, dat het verlies ervan katastrofaal zou zijn.

1. Pand Marktstraat 10. Op de Monumentenlijst. Dr. O. Bloemen. Net overleden. Grote HAAST. Huis dateert van 1832. Stamhuis van de 150-jarige fabrikantenfamilie van Glabbeek. In een groen parkje gelegen (zoals overal in de V.S.) een streling voor het oog en nog wel een historisch gezien volledig verantwoorde. Belangstellenden voor bewoning zijn er genoeg.
2. Pand Kanaaldijk 47, tezamen met het oudste fabriekje van Helmond. Dr. Leo Raymakers. Huis dateert van 1835, fabriekje van 1836. Beiden puntgaaf. Goed onderhouden. Centraal gelegen. Het huis is bovendien stamhuis van de oudste (200-jarige) textielfabrikantenfam. Raymakers. De inventaris uit dit huis (19e-eeuws) is nog over de hele familie verspreid. Dit huis inrichten als woning is derhalve nog mogelijk. De familie zou het m.i. wel doen en hieraan meewerken. Het zou een mooi museum zijn. Eigenaar van pand 49 is de N.V. J.A. Raymakers & Co. Dit fabriekje is nog helemaal origineel. In een groenstrookje gelegen zou de KOMBINATIE, historisch gezien, maar ook gezien vanuit de niet-betonnen stadsverfraaiing, een prachtig gegeven zijn. Het zou een uitstekend fabrieksmuseum zijn, iets waaraan al jarenlang behoefte is. Het pand zou evt. door de gezamenlijke textielfabrikanten kunnen worden aangekocht en als zodanig ingericht. Het behoud van een fabrieksgebouw, waar driekwart van de Helmondse bevolking driekwart van zijn leven doorbracht, is historisch gezien volledig verantwoord.
3. Pand Kanaaldijk N.W. 77 (Sjef Raymakers). Dateert van 1868. Stamhuis van de fabrikant Willem Swinkels, waar vele Helmonders werkten. Zeer gaaf, typisch stijlhuis. Goed onderhouden.

B. De vrije beroepen.

1. Pand Kerkstraat 17. Gebouwd door en bewoond geweest door de bekendste Helmondse architect Jos Swinkels, die in Helmond 10-tallen fabrieken, openbare gebouwen en woonhuizen bouwde. In KOMBINATIE met het daarnaast gelegen prot. kerkje. Ca. 1890. Puntgaaf, zeer karakteristiek voor de Kerkstraat, waarvan van het tweede gedeelte niets meer over is. Bewoners zijn er genoeg te vinden.
2. Veestraat 44. Huis van de advocaat en kamerafgevaardigde G. Coovels.

Al even typisch karakteristiek voor de Veestraat. Puntgaaf. Het laatste woonhuis in de aloude Veestraat, die er vroeger VOL van stond. Ca. 1900.

3. Molenstraat 150. Tandarts G. Koolen. Prachtig herenhuis uit ca. 1870. Het GEHELE pand is nog authentiek. Een waarachtig juweeltje Oud notarishuis.

4. Mierloseweg 1b. Weer een prachtig stijlvol herenhuis. Ca. 1905. Ook puntgaaf. "Huize Maria". Goed onderhouden en centraal gelegen (J. Rooijakkers)

5. Steenweg 62. Enige malen "gekraakt". Oudste villa Helmond westzijde kanaal, behalve de kanaaldijk zelf. Zeer soliede en echt stijlhuis. Ca. 1885. Volledig origineel. De naast het huis staande BEUK is een typisch voorbeeld van een te behouden natuurlijk monument.

6. Watermolenwal 14-16. Prachtig onderhouden en nog geheel origineel 19e-eeuws dubbelpand. Bewoningsmogelijkheden uitstekend. Ca. 1860. Momenteel leeg, dus HAAST geboden!

7. Binderseind 38. Zeer oud, nog relatief gaaf café. Ca. 1800. In een groenstrookje, weer als café, uitstekend te handhaven. Het is een uitgesproken karakteristieke woning, die ook de ingang van de geheel op veranderen staande Heistraat nog jarenlang kan markeren. Het vroeger overal bekend staande café van Piet Berkers.

C. De middenstand/winkeliers.

De middenstand, zoals wij die kennen dateert uit het midden van de vorige eeuw. Alleen de ambachtelijke middenstand is veel ouder. Van deze laatste groep resteert ons ALLEEN de huizenrij:

1. "Rust-Roest". Steenweg. Ca. 1880. Nog in redelijke staat. Voor bewoning, mits van binnen doorgebroken, nog best bruikbaar. (oorspr. schoen- en mandenmakerswoningen)

2. De boerderijen binnen de gemeente, vooral in de Zwanebeemd.

Winkel-woonhuizen (excl. oostzijde Markt)

Hiervan zijn nog slechts 5 GAVE ter beschikking, t.w.:

1. Kerkstraat 45. Chin. Rest. Azië. Ook van onder nog origineel. 1875.

2. Kerkstraat 48. Slagerij Stevens. Magnifiek, nog geheel gaaf pand. Ca. 1840. Stamhuis tevens van de oudste slagiersfamilie in Helmond (ruim 100 jaar). Samen met de eveneens aantrekkelijke kosterswoning (nr. 52) en de Lambertuskerk een aantrekkelijk geheel. Zeer aan te bevelen.

3. Molenstraat 182. Volstrekt gave voorgevel. Zeer karakteristiek voor de Molenstraat. Ook het pand zelf is volledig gaaf gebleven. Juweeltje van ca. 1878.
4. Vanzelfsprekend Markt, apotheek van Hoeck (1594)
5. Noord-Koninginnewal 40. Pand van der Horst. Nog geheel origineel. Dit bouwtype was begin vorige eeuw overal te zien. Zie ook Sprengers op de Markt o.z.. Het ENIGE fatsoenlijke huis aan de Wal. Wel moet het helemaal vrij komen te staan.

IV. RESTERENDE GEBOUWEN

1. Huize Karelstein. Kanaaldijk N.W. 121-123. Ca. 1750. Op een na oudste huis van Helmond. Hier wisselde de oude postkoets, annex oud café. Eigenaar Fa. van Dam.
2. Kantongerecht. Tegenover station. Ca. 1905. Zeer kenmerkend voor Helmond. Uitstekend onderhouden. Moet echter weer in het groen liggen.
3. Belastingkantoor. Hoek Markt/Watermolenwal. Ca. 1891. Karakteristiek voor de Markt en het ENIGE wat aan de west-zijde van de Markt nog de moeite waard is.
4. Broedersschool Zuid-Koninginnewal. Hoek Kerkweg. Ca. 1878. Deze school werd door alle oude Helmonders bezocht. Voor tallozen de enige opleiding. Het gebouw is zo karakteristiek voor de Wal, dat afbreken de sfeer volledig kapot zou maken. Het is uitstekend te gebruiken voor museumdepot, lesgeven of hobby-lokalen.
5. MARKT-OOSTZIJDE ALS GEHEEL. Tussen de nrs. 18 (Centraal) tot en met de TIMMERSTEEG. Het is een MUUR van markante, de Markt typerende en sfeergevende gebouwen. Gemiddelde leeftijd 80 jaar. Ook de daarachter liggende TUINTJES, die in vele gevallen haast middeleeuws aandoen, zouden gespaard moeten blijven. Het zou bijzonder gezellig zijn, wanneer men vanaf de Wal via mooie oude tuintjes op de achtergevels daarvan zou kunnen kijken. Een soort groenstrook vanaf de Wal. Dan zouden cafeetjes en gemoedelijke, gezellige en vooral rustig gelegen restaurants ook veel aantrekkelijker zijn. Hier zou iets prachtigs gerealiseerd kunnen worden. De huizen zijn in hun oude toestand gelaten, maar zouden, met uitzicht op de Wal, beslist voor bewoners buitengewoon aantrekkelijk worden. Entrees voor café's van TWEE kanten hebben een enorme aantrekkingskracht. Voor alles moet het KARAKTER als vanouds, ook in de tuinen, bewaard blijven.
6. Markt nr. 14. Oudste huis op een na (de Luts) van de Markt. (Chem. Wasserij). Dateert van ca. 1820. Bovenzijde gevel en interieur boven

en in kelder nog geheel intact.

V. WEVERS- en andere typische ARBEIDERSWONINGEN.

Na afbraak van de wevershuisjes in de Heistraat, is van dit soort huisjes niets meer over, behalve het op afbreken staande pand van Kreekels in de Heistraat. Dit is zeer betreurenswaardig, aangezien Helmond er vroeger VOL van stond, en men aan kan nemen, dat DRIE-KWART van de inheemse Helmondse bevolking daaruit vandaan komt (van origine). Wel staan hier en daar nog wel oude en zeker ook de moeite van het bewaren waard zijnde zog. arbeiderswoningen, waarvan zeker een RIJ bewaard zal moeten worden., omdat juist die rijvormen zo karakteristiek voor Helmond waren.

In volgorde van belangrijkheid:

1. Buitenparallelweg 1 t/m 8. Tegenover het station. Een prachtige rij van 1 deur/1 raam-panden. Ze zijn het gaafste qua vorm, gemakkelijk te restaureren en de oudste mij bekende. Ze zijn een prototype van de aloude overal gestaan hebbende laat 19e-eeuwse arbeiderswoningen. Gerestaureerd en verdeeld (binnenzijde) in VIER woningen mbv. interne doorbraak, zijn ze gemakkelijk aan bewoners en huurders te slijten. HAAST is geboden, aangezien alle panden onbewoond zijn (ca. 1885)
2. Molenstraat 143 t/m 157. Noch allemaal bewoond, doch uiterlijk puntgaaf (ca. 1890). Zelfde advies als boven en idem toekomstig woonalternatief. Centraal gelegen. Nogmaals zeer goed bewaard. Direkt gelegen naast oude gasthuis.
3. Wolfstraat 46 t/m 66. Ca. 1910. Beddekoetsen nog aanwezig. Redelijk gaaf. Mensen zouden persé willen blijven zitten, indien ieder dubbel pand krijgt, en van binnen gemoderniseerd.
4. Oude ENKELE arbeiderswoningen in de 1e Groenstraat. Bij kantongerecht nr. 5 ca. 1860. Zeer redelijke staat.
5. Verlengde Tiendstraat 42 t/m 48. Ca. 1910. Gaaf. Centraal gelegen.
6. TENSLOTTE de huizen in het KETZEGENGSKESKE.